

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitare, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

xv. An eodem priuilegio gaudeant Palatia Cardinalium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

non est: tum quia dictum priuilegium non conceditur Palatio Episcopi, quia Palatium Episcopi canonice deputatum sit diuinis officiis, ut per se patet; neque quia Ecclesie adhaereat, tanquam aliquid illius, ut Cimiterium, Sacristia, atrium, &c. quia sic ceteris domibus etiam competeret: ergo conceditur in reuerentiam, & decorem dignitatis Episcopalis (quae est suprema dignitas in Ecclesia; quapropter, ut dicebam *cap. 4. dub. 15.* tota familia Episcopi laica, gaudet priuilegio fori,) & sic etiam in casu, quo distat ab Ecclesia Cathedrali ultra 40. passus; & etiam in casu, quo Capellam, seu Oratorium non habeat, quia propter adhuc rationem dictam sacer, religiosus, vel pius locus censetur.

Quod inde confirmatur primo; quia si Capellam, seu Oratorium habet, conceditur ei tale priuilegium in communi sententia (ut supra dicebam) sed non ob Capellam, seu Oratorium, cum sit priuatum: ergo solum ob Episcopalem dignitatem, cum sic etiam sacer, religiosus, vel pius locus censetur.

Confirmatur secundo, quia causa immunitatis est primo, & per se fauorabilis, non solum ratione Ecclesiae, sed etiam ratione rei: ergo ex hoc capite etiam non est restringenda, sed potius amplianda, praesertim quia in dubio standum est semper pro Ecclesia, & pro reo. Vide Riccium in *prax. part. 2. resol. 42. num. 2.*

Atque ita contra Ambrosinum *loc. supra cit.* & Elifaeum Danza *cap. 2. de immunit. Eccles. num. 1.* docent Nauar. *cap. 25. num. 18.* Tuschus *verb. Ecclesia, concl. 9. num. 11. & concl. 10. num. 8.* Suar. *tom. 1. de relig. cap. 9. n. 9.* Farinac. *de carcerib. q. 28. num. 38. & in append. de immunit. cit. cap. 17. num. 272.* ubi citat Archidiaconum. Item ita docet Mar. Italia *num. 4. & 13.* (ubi id extendit ad Palatium Episcopi, ubi reperitur, quando in visitatione per suam Dioecesim transcurrit, quod etiam docent Farinacius *cit. cap. 17. num. 270.* & Diana *part. 6. tr. 6. l. 1. resol. 4.* etsi non consentiat, & satis probabiliter, saltem de consuetudine, Peregrinus *de immunit. r. 4. n. 79.*)

Item ita etiam docent Gambacurta, Diana, Ciarrlinius, Giurba, & ceteri fere omnes Doctores, quos supra citabam.

Vnde patet responsio ad fundamentum oppositum aduersariorum, nempe quod licet Palatium Episcopi ultra 40. passus ab Ecclesia Cathedrali existat contra debitum ius, non tamen propterea immunitate priuari debeat, si à consuetudine reuera priuatum non sit, uti supra dicebam, quia non quidquid sit contra ius, tollit immunitatem à iure concessam. Adde ex Mario Italia *cit. §. 9. num. 1.* & Peregrino *cit. cap. 4. num. 78.* quod Canonibus quoad hoc hodie abolerentur, ut patet in Cæremoniali Romano Clementis VIII. *cap. 2.* ubi supponitur, quod Episcopus habere possit Palatium in loco distante ab Ecclesia Cathedrali: & merito, quia Canonibus illi editi fuerunt in antiquis temporibus, quando clerici habitabant simul cum Episcopo, & ideo præcipiebant, quod Palatium Episcopi non abesset ab Ecclesia maiori; quod hodie, cum clerici dispersim habitent, locum non habet.

Quapropter ex his facile reiicitur Cutellius *loco supra cit.* quatenus Palatium Episcopi, quamvis capellam habeat, immunitate, si ab Ecclesia Cathedrali ultra 40. passus distans sit, non gaudere contendit; ex eo, quia in *cit. can. Episcopus, de consecrat. dist. 3. & cap. Episcopus 41.* ab ea non distare debere præcipitur. Respondetur enim illud non distare debere, præcipi, non ad finem, ut immunitate gaudeat, tanquam quid Ecclesie adhaerens, vel tanquam quid illius, cimiterium, sacristia, atrium, &c. quia sic ceteræ domus etiam gaudent; sed ad alium finem, qui nunc cessauit, ut modo dicebam: quapropter argumentum Cutellij nihil concludit. Quod si cum eodem Cutellio urgeas

Bullam Gregorij XIV. de locis confugij locutam non fecisse mentionem de Palatio Episcopi; quæ Bulla per nos, ius ciuile, & municipale, priuilegia, Doctorum interpretationes, & consuetudines omnes corrigendo, omnia ad unicam formam reduxit; & sic non esse, cur Palatio Episcopi ab Ecclesia Cathedrali ultra 40. passus distante, praesertim si capellam non habeat, priuilegium immunitatis tribuatur. Respondetur facile Bullam dictam, licet mentionem non fecerit de Palatio Episcopi, fecisse tamen mentionem de loco sacro, & religioso, ibi: *Super abducendis, vel extrahendis ab Ecclesiis, Monasteriis, sacellis, domibus secularibus, & regularibus, locis sacris, vel religiosis, alias quam, &c.* Appellatione autem loci sacri, vel religiosi venit, utpote locus pius, Palatium Episcopi, etiam si capellam non habeat, & multo magis si habeat: quod inde patet, quia pœnæ, & elemosynæ pro pijs operibus relictæ, possunt pro fabrica Palatii Episcopi applicari, sicuti docent Doctores communiter, quos citat & sequitur Suar. *de relig. tom. 2. lib. 4. c. 30. n. 19.*

Cæterum nomine Palatii Episcopi venit etiam Seminarium annexum, quin & turnus, & quæcumque alia domus ipsius Seminarij, utpote loci pii, in quibus propterea reus immunitate gaudet, etiam si ad aliquem istorum locorum confugerit per portam aliam ab illa, per quam Seminarista Seminarium ingrediuntur, ut recte notauit Genuensis in *praxi, c. 22. num. 10.*

An autem Palatium Episcopi immunitate gaudeat, etiam extra Dioecesim Episcopi?

Respondetur negatiue, quia Episcopus extra suam Dioecesim nullam habet auctoritatem, nec Potest Pontificalia exercere: quapropter non videtur, quod tali Palatio Episcopi immunitas competat (si non de iure, propter canones, & rationes supra adductas, quæ generaliter omni Palatio Episcopi immunitatem competere, probare videntur) saltem de consuetudine, etiam post Gregorianam introducta; quin & fortasse etiam de iure, quia in tali casu Palatium Episcopi, utpote locus non pius, non videtur locus sacer, & religiosus esse. Accedit, quod (ut mox infra dicetur) neque gaudent immunitate nunc Palatia Cardinalium: ergo, &c. Atque ita docent Peregrinus *de immunit. cap. 4. num. 73.* Marius Italia *lib. 1. cap. 4. §. 9. num. 19.* Ciarrlinius *controu. forens. lib. 1. cap. 10. num. 10.* & Antonius de Marinis *quotidian. resol. cap. 180. n. 12.* Quamvis oppositum non improbabiler doceat Diana *part. 4. tract. 1. resol. 40.*

Ex dictis sequitur, quod immunitate neque gaudeat Palatium Episcopi Titularis, propter eandem rationes iam dictas. Atque ita in terminis docet Ciarrlinius *loco supra cit.* Quamvis & quoad hoc, oppositum non improbabiler etiam doceat Diana *part. 6. tract. 1. resol. 5.* praesertim quia sacra Immunitatis Congregatio pluries (ut idem Diana *cit. resol. 5.* refert) decreuit, quod familia laica Episcopi Titularis priuilegio fori gaudeat, & nos dicebamus *cap. 4. dub. 17.*

SECTIO XV.

An eodem priuilegio gaudeant Palatia Cardinalium?

SUMMARIUM.

1 Palatia Cardinalium, siue in Vrbe, siue extra Vrhem existant, non de iure, sed de consuetudine, gaudent immunitate.

2 Consuetudo

2. Consuetudo propter quam Palatia Cardinalium gaudebant immunitate, sublata est ex constitutionibus Gregorij XIII. & Sixti V. licet nonnulli teneant dictam sublationem factam fuisse tantum pro Vrbe, non autem pro aliis locis.
- Palatia Supremorum Principum, & Oratorum eorum gaudent immunitate ciuili.
3. Reus ad supplicium ductus, si casu ei obuiam factus Cardinalis pileum suum imponi ei faciat, in sententia nonnullorum Doctorum liberandus est a morte, & mitiori pena puniendus.
4. Limita nisi crimen, ob quod reus fuisset condemnatus, esset de atrocissimis, ut crimen falsi, læsæ Maiestatis Diuina, vel humana, proditiōis Patriæ, & simile.
5. Cardinalis, an casu, vel data opera in reum sic ad supplicium ductum incidere standum est eius dicto, sine alio iuramento.
6. Cardinalis quod potius extra Urbem, quam in Vrbe habeat talem facultatem dicendum est, & præcipue extra statum Ecclesiasticum.
7. Cardinales Regibus equiparari debent.
8. Cardinales non debent esse deterioris conditionis, ac erant olim apud Romanos Flamines Diales & Virgines Vestales, ob quos fontes non plectebantur.
9. Rationes Cutellij in oppositum diluuntur.
10. Consuetudo potest etiam introduci contra Bullam Gregorianam de immunitate, maxime si sit in fauorem immunitatis, & consentientibus Principibus secularibus.
11. Palatia Cardinalium etiam in Vrbe annexa Ecclesiis suorum titulorum gaudent de iure Ecclesiastica immunitate, in sententia Auctoris.
12. Cardinales in fauoribus, & gratiis Episcopis comparantur.
13. Cardinalis ob offensam indicitur Civitati sedis Episcopalis amissio, & comparatur Pontifici.
14. Palatia Legatorum Pontificis apud Imperatorem & Reges gaudent immunitate Ecclesiastica si non de iure, saltem de consuetudine.

Respondetur, quod eodem priuilegio etiam gaudeant Palatia Cardinalium, siue in Vrbe, siue extra Urbem existant; non quidem de iure (cū nullum id statutum reperiatur) sed de consuetudine rationabiliter introducta, ex eo, quia si gaudet Palatium Episcopi, multo magis videntur gaudere debere Palatia Cardinalium, præsertim si Capellam, seu Oratorium habeant. Nauarr. cap. 25. num. 18. in fin. Tusch. verb. Ecclesiæ conclus. 9. num. 12. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 25. num. 15. in fin. Clarus præf. crim. §. fin. quest. 30. vers. item adde. Sanchez in opuscul. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 7. num. 2. Iacobatus de Conciliis lib. 1. fol. 38. col. 1. lit. A. Cucchus in insit. can. lib. 2. tit. 4. num. 91. Manfredus tit. de Cardinal. decis. 147. & cap. 8. priuileg. 14. Barbosa de iure Eccles. lib. 1. cap. 4. num. 80. & Mar. Ital. de immunitate Ecclesie lib. 1. cap. 4. §. 9. mon. 22.

2. At modò talis consuetudo (si quando viguit) constitutionibus Gregorij XIII. & Sixti V. sublata est (vti testatur Farinacius de carcerib. quest. 28. num. 48. & in Append. de immunit. cap. 17. num. 274. Duardus in Bull. Cæna lib. 2. cap. 15. quest. 16. num. 12. Gambacurtalib. 4. cap. 5. Lezana verb. immunitas Eccles. num. 1. & Zecchius de Republ. Christ. tit. 3. de Card. n. 9. priuileg. 9.) forsitan propter abusus qui ex illa nascebantur. Quamvis Marius Italia de immunit. lib. 1. cap. 4. §. 9. num. 22. & 23. Peregrin. cap. 4. num. 75. in fin. Diana part. 1. tract. 1. resol. 37. Barbosa de iure Ecclesiastico, lib. 2. cap. 3. num. 71. & Antonius de Marinis quoridian. resol. cap. 180. num. 12. non improbabiler sen-

tiant, quod dicta sublatio facta sit pro Vrbe tantum, non item pro aliis locis, præsertim extra statum Ecclesiasticum existentibus.

Hinc sequitur, quod immunitate neque gaudeant Palatia Oratorum supremorum Principum, quia hæc non sunt loca sacra; tum quia immunitas Ecclesiastica huiusmodi Palatiis nullibi concessa reperitur, quantumvis extra Urbem gaudere videantur immunitate ciuili, ob reuerentiam supremi Principis, cuius personam representant; ex violatione tamen istius immunitatis ciuilis censura non incurritur; quia censura imposita est ob violationem immunitatis loci sacri. Vide Nauarrum cap. 25. num. 18. & Sanchez tom. 2. consil. moral. lib. 6. cap. 1. dub. 7. qui supponunt, Palatia Regum, & Imperatoris, cæterorumque supremorum Principum immunitate ciuili gaudere, non sic domus Magnatum inferiorum. Vide etiam quæ dicuntur infra, sect. 17.

Cæterum non desunt Doctores, qui sentiant, quod si reo, qui ad supplicium ducitur, Cardinalis obuiam factus, pileum suum imponi ei faciat, à morte reus liberandus sit. Atque ita docent Baldus in l. addictos, Cod. de appellat. & communiter Iuristæ, quos affert Clarus in præf. crim. lib. 5. §. fin. quest. 98. num. 5. (quantumvis ipse si casus contingat, sentiat, quod possit pena mortis mitigari, & reus ad trémes transmitti; & hoc, nisi crimen, ob quod ille fuisset condemnatus, sit de atrocissimis, ut crimen falsi, læsæ Maiestatis Diuina, vel humana, proditiōis patriæ, & simile. Item ita docent Decianus tom. 2. lib. 7. cap. 37. num. 27. Lancellotus in Templo Iud. lib. 2. cap. 2. de Cardinal. §. 3. num. 30. Anastas. Germonius lib. 3. cap. 6. num. 52. (quamvis ipse hanc sententiam teneat, quando Cardinalis casu, non autem data opera in reum incidit, cui sine iuramento in hac re credendum esse ait.) Item ita docent Villadieg. in l. de Cardinalib. quest. 13. numer. 64. Lorichius in Thesaur. verb. Cardinales, §. 7. Cucchus insit. can. lib. 2. tit. 4. num. 85. Zecchius de Republ. Christiana tit. 3. de Cardinalib. num. 9. priuileg. 7. Barbof. de iure Eccles. lib. 1. cap. 4. num. 61. Danza in pugna Doctorum de qualitate officialium, cap. 1. num. 1. 16. & Albanus de Cardinal. quest. 47. Contra Farinacium in fragm. crimin. part. 1. num. 631. Corsetum verb. Cardinalis, & Barbatiam tract. de Cardinal. quest. 9. num. 1. & seqq.

Quod (sicut & illud, quod Mar. Italia, Peregrinus, Diana, Barbofa, & Antonius de Marinis dicunt de Palatiis Cardinalium, gaudere scilicet ista immunitate etiam nunc, extra Urbem tamen, & præcipue extra Statum Ecclesiasticum) verum arbitror ob rationem supra dictam, vbi tale priuilegium Cardinalium (qui teste Claro loco supra cit. Regibus equiparantur) consuetudine obseruari reperitur, præsertim quia valde rationabile videtur; cū non debeant Cardinales esse deterioris conditionis, ac erant olim apud Romanos Flamines Diales & Virgines Vestales, quarum auctoritas tanta erat, quod si quis ad vapulandum traheretur, & supplex ad Flaminem procumberet, non vapularet, authore Gellio lib. 10. cap. 15. vel si quis ad capitale supplicium duceretur, & casu transisset aliqua Virgo Vestalis, non necaretur.

Obiicies ex Cutellio cit. quest. 27. num. 19. Bulla Gregorij XIV. ius commune, municipale, priuilegia, Doctorum interpretationes, & consuetudines omnes corrigendo, omnia per nos reduxit ad vnicam formam; ergo non est, cur etiam per nos locum habeat nunc talis consuetudo.

Respondetur, distingo antecedens: omnia reduxit ad vnicam formam, ita vt contra dictam Bullam non possit introduci consuetudo in contrarium, saltem in fauorem immunitatis, & maxime consentientibus Principibus secularibus, negoti-

ita vt possit, concedo. Vide quæ dicebantur dubitat. 6.

- 11 Cæterum arbitror, quod Palatia Cardinalium (etiam in Vrbe) de iure, ex capite Episcopus, de consecrat. distinct. 3. & ex capite Episcopus, dist. 41. immunitate gaudeant, & huic iuri cit. Constitutio Gregorij XIII. & cit. Constitutio Sixti V. non præiudicet, si Palatia ipsorum adhæreant Ecclesiis suorum titulorum, & suæ dignitatis (ad eum modum, quo dicebam *sect. præced. de Palatijs Episcoporum*) quia in ordine ad has Ecclesias Cardinales habent iurisdictionem, ac se habent tanquam Episcopi, & ex alio capite Cardinales in fauoribus, & gratis Episcopis comparantur, capite felicitis, ad finalia verba, de panis, vbi
- 12 ciuitati sedis Episcopalis amissio ob Cardinalis offensam indicitur, & vbi Pontifex sibi illos comparat. Vide Barbosam de vniuers. iur. Eccles. tom. 2. cap. 3. n. 71. Cutellium de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 37. & Gambacurtam lib. 5. cap. 4. num. 5. & lib. 4. cap. 5. qui sub-
- 14 dunt quod & immunitate gaudeant Palatia Legatorum Pontificis apud Imperatorem, & Reges, si non de iure, saltem de consuetudine, etiam post Gregorianam, rationabiliter introducta, cum personam summi Pontificis repræsentent.

SECTIO XVI.

An eodem priuilegio gaudeat Tabernaculum Sanctissimæ Eucharistiæ?

S V M M A R I V M.

- 1 Tabernaculum Sanctissima Eucharistia gaudet immunitatis priuilegio, si actu illam habeat, & sacerdos illam portans incedat per Plateam.
- 2 Confugiens ad cœtum fidelium comitantem Sanctissimum delatum ad infirmos, seu processionaliter, licet non tangat hastam Baldachini, gaudet immunitate, non de iure, sed de consuetudine.
- 3 Comitantes sanctissimam Eucharistiam sunt tanquam Ecclesia animata.
- 4 Immunitatis extensio ad Comitantes Sanctissimum est valde pia, & probabilis; cum corpus Christi sit longe dignius, quin immo ratio, & fundamentum, cur immunitas locis sacris, ac Religiosis concedatur.
- 5 Priuilegium ad non expressa per consequentiam trahi non debet. Communicans, & intra os habens Eucharistiam non gaudet immunitate.
- 6 Priuilegium extendi potest ultra casum expressum ex voluntate priuilegiantis rationabiliter præsumpta, præsertim Principibus secularibus consentientibus.
- 7 Confugiens ad sacerdotem deferentem Eucharistiam, eumque tangens, vel intra domum infirmi, vbi est Eucharistia, vel comitantibus se immiscens, gaudet immunitate.
- 8 Præsentia Sanctissimi sub speciebus sacramentalibus videtur facere locum sacrum, & Religiosum.
- 9 Vbi est Papa, ibi est Roma, seu Curia Romana.
- 10 In locis refugij per Bullam Gregorianam assignatis, quia sumus in fauorabilibus, licet arguere ex paritate, vel maiori rationis.
- 11 Confugiens ad sacerdotem deferentem oleum sanctum ad infirmos, eumque tangens, non gaudet immunitate.
- 12 Oleum sanctum non solum non est Sacramentum simpliciter, sed tantum materia Sacramenti.
- 13 Sacramentum extrema unctionis consistit tantum in

actuali unctione infirmi cum actuali prolatione forma verborum.

- 14 Confugiens ad sanctorum Imagines, vel reliquias, quæ per plateas processionaliter deferuntur, non gaudet immunitate.
- 15 Sacerdos induens costam & stolam ante crucem ad effundendum Defunctum, non potest capi, saltem de consuetudine à satellitibus.
- 16 Reuerentia eadem, quæ competit Ecclesiæ, quæ Dominus Dei est, videtur multò magis competere sacerdoti.
- 17 Amplius multò magis procedere si sacerdos costam & stolam induens deferat oleum sanctum, vel Eucharistiam ad infirmos.
- 18 Sacerdos ita captus interrogatus ab Episcopo de aliquo delicto, non tenetur respondere, sed debet allegare nullitatem capturæ, & potest non legitime captus.

Respondetur, quod eodem priuilegio etiam gaudeat tabernaculum Sanctissimæ Eucharistiæ, si actu illam habeat; quin & sacerdos illam portans (etiam si non sit in cubiculo infirmi, sed per plateam: & etiam si reus ad eum confugiens, neque sacerdotem, neque hastam baldachini tangat) & corona hominum, cum sit veluti Ecclesia quædam animata (quæ sacerdotem, qui illam portat, comitatur) ita vt qui confugit ad vnum istorum, seu inter istos Eucharistiæ Sacramentum comitantes se intermiscet, securus sit tanquam si ad Ecclesiam confugisset) non quidem de iure, cum nusquam etiam id statutum reperitur, sed de consuetudine piæ, & meritò, etiam post Gregorianam, introducta; ex eo, quia si Ecclesia gaudet tali priuilegio ob reuerentiam Sanctissimæ Eucharistiæ in ipsa existentis, multò magis gaudere debet tabernaculum Eucharistiæ, si actu illam habeat, quin & sacerdos, qui illam portat, & corona hominum quæ sacerdotem, qui illam portat, tanquam Ecclesia quædam animata comitatur. Quapropter consuetudo hic spectanda est, & secundum illam casus decidendus, præsertim cum in fauorem immunitatis inclinatur, quia talis extensio valde pia, & rationabilis est, cum corpus Christi sit longe dignius quocumque loco sacro, & religioso, quin tale, cui nulla res præferri debet, capite multi, quest. 5. & ratio, & fundamentum, cur immunitas locis sacris & religiosis concedatur, vt supra dicebam. Quamvis nonnulli cum Glof. in cap. questum 13. quest. 2. (ex eo, quod de hoc nihil in iure expressum reperitur, & priuilegium ad non expressa per consequentiam trahi non debeat) contrarium doceant, & Couar. var. resol. lib. 2. cap. 20. num. 6. dubius maneat. His adde, quod communicans, & intra os habens Eucharistiam, non gaudet immunitate, ex communi sententia Doctorum, teste Farinacio in loco mox infra citando, num. 276. ergo multò minus gaudebit confugiens ad Sacerdotem Eucharistiæ Sacramentum deferentem, vel ad alium illud in vase, vel in alio retinentem.

Contrarium tamen iuxta iam dicta mihi magis placeat, vt scilicet reus in tali casu ab Ecclesia defendatur, si sic fieri sit consuetudo, quam saltem, vt potest immunitati fauorabilem, posse etiam post Gregorianam introduci, supra dicebam. Quapropter ad glossam respondeo cum Abbate in loco infra cit. quod priuilegium extendi possit ultra casum expressum, ex voluntate priuilegiantis rationabiliter præsumpta, præsertim Principibus secularibus consentientibus. Et ad illud, quod dicitur de communicante. Respondetur disparitatem esse, quia tunc Eucharistia non se habet per modum venerationis, sed per modum sacramenti sumpti. Vide Archidiaconum in cit. cap. questum. Abb. in cap. sanè, num. 2. de celebrat. Missar. Marth. de iurisd.